

SỞ LAO ĐỘNG – THƯƠNG BINH VÀ XÃ HỘI ĐỒNG THÁP

GIÁO TRÌNH

MÔN HỌC: KHUYẾN NÔNG

NGÀNH/NGHỀ: BẢO VỆ THỰC VẬT

TRÌNH ĐỘ: TRUNG CẤP

Đồng Tháp, năm 2019

TUYÊN BỐ BẢN QUYỀN

Tài liệu này thuộc loại sách giáo trình nên các nguồn thông tin có thể được phép dùng nguyên bản hoặc trích dùng cho các mục đích về đào tạo và tham khảo.

Mọi mục đích khác mang tính lệch lạc hoặc sử dụng với mục đích kinh doanh thiếu lành mạnh sẽ bị nghiêm cấm.

TaiLieu.vn

LỜI GIỚI THIỆU

“Khuyến nông” bắt nguồn từ chữ “Extension” có nghĩa là “mở rộng, triển khai” và được sử dụng đầu tiên ở nước Anh năm 1866. Đây là một thuật ngữ khó định nghĩa một cách chính xác vì khuyến nông được tổ chức bằng nhiều cách khác nhau.

Giải thích theo từ Hán Việt “khuyến” có nghĩa là khuyên người ta nên gắng sức, “nông” có nghĩa là nông dân, nông thôn, nông nghiệp. Vậy có thể hiểu nôm na khuyến nông là những khuyến cáo nông dân, nông thôn phát triển nông nghiệp. Có rất nhiều định nghĩa cho thuật ngữ khuyến nông như sau:

Giáo trình “Khuyến Nông” được biên soạn theo chương trình khung ngành Bảo vệ Thực Vật, trình độ trung cấp do Sở LĐTĐ & XH tỉnh Đồng Tháp xây dựng.

Giáo trình mô đun “Khuyến nông” kết hợp giữa kiến thức lý thuyết cơ bản và kỹ năng thực hành lý thuyết đã học, rèn luyện kỹ năng tay nghề về bảo vệ thực vật.

Giáo trình được biên soạn nhằm phục vụ cho việc giảng dạy trình độ trung cấp ngành Bảo Vệ Thực Vật trong tỉnh Đồng Tháp. Kiến thức trong giáo trình được tổng hợp từ các nguồn tài liệu tham.

Trong quá trình biên soạn, giáo trình mô đun “Khuyến Nông” không tránh khỏi những thiếu sót. Rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến quý báu của anh chị em đồng nghiệp và bạn đọc để chúng tôi bổ sung, chỉnh sửa cho giáo trình ngày càng hoàn thiện, góp phần vào sự nghiệp đào tạo nghề Bảo vệ thực vật trong tỉnh được tốt hơn.

Xin bày tỏ sự biết ơn các tác giả biên soạn những tài liệu tôi tham khảo và bạn bè đồng nghiệp đã giúp đỡ, cung cấp kiến thức để hoàn thành giáo trình này.

Xin chân thành cảm ơn.

Đồng Tháp, ngày tháng năm 2019

Tham gia biên soạn

1. Nguyễn Phước Triền
2. Nguyễn Thị Quế Phương
3. Nguyễn Thị Huyền Trang
4. Phan Thị Lài

MỤC LỤC

Trang

I.Vị trí, tính chất của mô đun.....	6
II.Mục tiêu môn đun.....	6
Chương 1 MỞ ĐẦU.....	1
1.2. Mục tiêu của khuyến nông.....	2
12.1. Mục tiêu.....	2
1.2.2. Các yếu tố của mục tiêu.....	2
1.2.3. Thiết lập các mục tiêu.....	3
1.3. Chức năng của khuyến nông.....	3
1.4. Nhiệm vụ của khuyến nông.....	4
1.5. Các hoạt động của khuyến nông.....	4
1.6. Những nguyên tắc hoạt động của khuyến nông.....	4
1.7. Hệ thống tổ chức của khuyến nông.....	8
1.7.1. Hệ thống tổ chức nhà nước.....	8
1.7.2. Tổ chức khuyến nông tư nguyên.....	8
1.8. Vai trò của một cán bộ khuyến nông.....	8
1.9. Tiêu chuẩn cho một khuyến nông viên.....	10
Chương 2.....	11
ĐẠI CƯƠNG VỀ KHUYẾN NÔNG	11
Mục tiêu:.....	11
2.1 Khái niệm khuyến nông.....	11
2.2 Vài nét về lịch sử phát triển khuyến nông.....	11
2. 4 Khuyến nông ở Việt Nam.....	16
2.6 Khuyến nông không bao cấp.....	20
2.7 Khuyến nông là nhịp cầu thông tin hai chiều.....	21
2.8 Khuyến nông phải đảm bảo tính công bằng, công khai.....	21
2.9 Khuyến nông phải phù hợp với đường lối chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước.....	21
2.10 Bản chất và chức năng, nhiệm vụ của khuyến nông.....	22
2.11 Chức năng, nhiệm vụ của khuyến nông.....	22
Chương 3.....	25
<u>GIAO DỤC KHUYẾN KHUYẾN NÔNG BIÊN SOẠN VÀ SỬ DỤNG TÀI LIỆU TRUYỀN THÔNG TRONG KHUYẾN NÔNG.....</u>	<u>25</u>
Nội dung chương:.....	25

3.1 Giáo dục khuyến nông.....	25
3.2 Đặc điểm học tập của nông dân.....	26
3.3 Giáo dục khuyến nông đối với người lớn tuổi.....	27
3.6 Viết tin, bài khuyến nông.....	30
3.7 Thiết kế áp phích, tờ gấp khuyến nông.....	30
Chương 4.....	32
LẬP KẾ HOẠCH VÀ TỔ CHỨC TẬP HUẤN KHUYẾN NÔNG.....	32
Nội dung chương:.....	32
a. Điều tra nghiên cứu và phân tích tình hình.....	33
b. Phương pháp thu thập thông tin.....	34
Tài liệu tham khảo.....	44

CHƯƠNG TRÌNH MÔ ĐUN

Tên mô đun: Khuyến nông

Mã mô đun: MH15

Thời gian thực hiện môn học: 45 giờ

(Lý thuyết: 14 giờ, Thực hành: 29 giờ, Kiểm tra: 2 giờ)

I. Vị trí, tính chất của mô đun

- Vị trí: Khuyến nông là môn học cơ sở, được giảng dạy sau khi đã học xong các môn học cơ sở khác và một số môn học chuyên môn nghề thuộc chương trình đào tạo trình độ trung cấp và trình độ cao đẳng nghề Bảo vệ thực vật.

- Tính chất: Khuyến nông là môn học tự chọn, trang bị cho người học những kiến thức và kỹ năng cơ bản trong công tác khuyến nông.

II. Mục tiêu môn học

- Về kiến thức: Trình bày được những vấn đề chung về công tác khuyến nông, giáo dục khuyến nông, cách biên soạn và sử dụng tài liệu truyền thông trong khuyến nông.

- Về kỹ năng: Viết được tin ngắn khuyến nông đạt yêu cầu để phát trên loa, sóng phát thanh địa phương, thực hành lập được kế hoạch và tổ chức được một buổi tập huấn khuyến nông.

- Về năng lực tự chủ và trách nhiệm: Nhận thức được vai trò của công tác khuyến nông trong phát triển nông nghiệp, nông thôn; nhiệt tình, năng động, sáng tạo; làm việc độc lập hoặc làm việc theo nhóm trong điều kiện làm việc thay đổi; làm việc cẩn thận, trung thực và có tinh thần trách nhiệm cao.

Chương 1 MỞ ĐẦU

Khuyến nông là một từ tổng quát để chỉ tất cả công việc có liên quan đến việc phát triển nông thôn. Đó là một hệ thống giáo dục ngoài nhà trường, trong đó người già và người trẻ học bằng cách thực hành. Tất cả những kết đạt được của khuyến nông là giúp cho gia đình nông dân có được một cuộc sống tốt hơn.

KN là chương trình giáo dục cho nông dân dựa trên nhu cầu của họ, giúp giải quyết các vấn đề trên cơ sở tự lực.

KN là những hoạt động nhằm giúp đỡ nông dân và gia đình của họ cải thiện cuộc sống. Khuyến nông viên có nhiệm vụ chuyển giao đến cho nông dân những kiến thức khoa học tự nhiên để họ có khả năng điều hành trang trại một cách có hiệu quả hơn.

KN không phải là một tổ chức cứng nhắc, mà là một quá trình giáo dục có mục đích để chuyển những thông tin có ích đến nông dân, nhằm giúp họ học cách sử dụng chúng để xây dựng một đời sống tốt hơn cho mình, cho gia đình và cho xã hội.

KN là một quá trình đặc biệt giúp cho người ta học bằng cách thực hành và phát triển lòng tin để đáp ứng mục tiêu là tăng thu nhập và chất lượng đời sống của họ.

KN là một kiểu đào tạo đặc biệt, dành cho những người sống ở nông thôn, nhằm đem lại cho họ những lời khuyên và những thông tin cần thiết giúp họ giải quyết những vấn đề của họ.

KN luôn đi sát với công việc của người sản xuất nhằm cải thiện điều kiện sống và làm việc của họ. Điều này bao gồm sự giúp đỡ những người nông dân tăng hiệu quả sản xuất và qua đó làm cho họ tự tin trong tương lai phát triển của mình.

Những định nghĩa trên có một điểm giống nhau là tất cả đều nhấn mạnh KN là một quá trình kéo dài trong một giai đoạn chứ không phải là một hành động duy nhất thực hiện một lần rồi thôi.

Tóm lại: Khuyến nông là một quá trình học hỏi, trao đổi kinh nghiệm với nhau, tuyên truyền những thông tin, kiến thức, đào tạo những kỹ năng cần thiết cho người nông dân để họ có đủ khả năng phán đoán và giải quyết vấn đề của chính nhằm nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho gia đình và cộng đồng

Ở Việt Nam, khuyến nông có thể được định nghĩa như sau: Khuyến nông là cách đào tạo, rèn luyện tay nghề cho nông dân, đồng thời giúp cho họ hiểu

được những chủ trương, chính sách về nông nghiệp, những kiến thức kỹ thuật, kinh nghiệm quản lý, những thông tin thị trường để họ có đủ khả năng tự giải quyết được các vấn đề của gia đình và cộng đồng nhằm đẩy mạnh sản xuất, cải thiện đời sống, nâng cao dân trí, góp phần xây dựng và phát triển nông thôn.

1.2. Mục tiêu của khuyến nông

12.1. Mục tiêu

Mục tiêu của khuyến nông là làm thay đổi cách đánh giá, nhận thức của nông dân trước những khó khăn trong cuộc sống, giúp họ có cái nhìn thực tế và lạc quan hơn đối với mọi vấn đề, có được năng lực tự quyết định biện pháp vượt qua khó khăn.

Khuyến nông không chỉ nhằm mục tiêu phát triển kinh tế mà còn hướng tới sự phát triển toàn diện của bản thân người nông dân và nâng cao chất lượng cuộc sống nông thôn.

Trong giai đoạn hiện nay mục tiêu tổng quát của khuyến nông là thúc đẩy và hỗ trợ sản xuất, nâng cao đời sống của người dân nông thôn nhằm đáp ứng yêu cầu của quốc gia và địa phương trong phát triển nông nghiệp đồng thời bảo tồn được các nguồn tài nguyên thiên nhiên và môi trường

Có 3 mức độ mục tiêu:

- Mục tiêu cơ bản: phổ biến tri thức khoa học nông nghiệp, nâng cao đời sống vật chất tinh thần của nông dân hơn trước, cải thiện phương pháp sản xuất nông lâm ngư nghiệp. Cải thiện tổ chức nông thôn và sinh hoạt của nông thôn.

- Mục tiêu tổng quát: Làm cho việc sản xuất của nông dân, của trang trại tốt hơn, cho việc thu nhập và nghĩa vụ của công dân tốt hơn.

- Mục tiêu hoạt động: thiết kế và quản lý việc triển khai “thí điểm” trình diễn các mô hình hoạt động sản xuất nông lâm ngư nghiệp thông qua từng công việc cụ thể.

1.2.2. Các yếu tố của mục tiêu

Trong bối cảnh phát triển nông thôn, KN có mục đích giúp đỡ nông dân tự giải quyết vấn đề của họ thông qua con đường giáo dục, giúp nông dân cải thiện năng suất lao động, phát triển sản xuất.

KN là những hoạt động phối hợp nhịp nhàng với cộng đồng nông dân chứ không phải thay thế họ. Chỉ những người nông dân mới có thể chọn lựa cho họ phương thức sản xuất và cách sống thích hợp với họ. KNV làm việc bên cạnh họ nhưng không thay thế họ làm việc đó. KNV thường xuyên trao đổi thảo luận các

vấn đề với nông dân, giúp họ đánh giá tốt hơn các dữ kiện và tìm ra cách giải quyết.

1.2.3. Thiết lập các mục tiêu

Một trong những vấn đề chính mà khuyến nông trong chương trình phát triển nông thôn gặp phải là việc thiết lập, tái thiết lập hay chấp nhận các mục tiêu hữu hiệu.

Để giải quyết vấn đề này, khuyến nông viên cần phải giúp để xác định hướng đi mà dân chúng muốn và cần, sau đó phải giúp đỡ họ suốt quá trình đi theo hướng đó.

Trong KN, điều quan trọng là cần phải quan tâm đến những gì mà nông dân cảm thấy cần và KN nghĩ mình là cần phải có. Điều lý tưởng nhất là có sự phù hợp hoàn hảo giữa hai điều kiện trên. Tuy nhiên, trong thực tế khó đạt kết quả tốt khi một bên nào đó chiếm ưu thế trong việc sắp đặt các mục tiêu. Những gì mà nông dân muốn chưa chắc là cái họ cần nhất. Những gì mà KNV nghĩ chưa chắc là cái mà nông dân cần. Những KNV có kinh nghiệm họ luôn nghĩ rằng những chương trình khuyến nông thành công là những chương trình đã được xây dựng trên tình huống thực tiễn. Họ cố tìm ra những mong muốn, những nhu cầu, những khó khăn của nông dân trước khi bắt tay vào việc xây dựng mục tiêu cho chương trình khuyến nông.

1.3. Chức năng của khuyến nông

Chức năng cơ bản của KN là truyền bá những thông tin kiến thức, rèn luyện những kỹ năng và biến những kỹ năng được đào tạo thành kết quả cụ thể trong sản xuất và đời sống.

- Đào tạo, tập huấn nông dân và áp dụng thực tế: Tổ chức các khoá tập huấn, hội thảo, xây dựng mô hình tham quan cho nông dân

- Thúc đẩy tạo điều kiện cho người nông dân đề xuất các ý tưởng, sáng kiến và thực hiện thành công các ý tưởng sáng kiến của họ, phát triển các hình thức liên kết hợp tác của nông dân nhằm mục tiêu phát triển nông nghiệp nông thôn.

- Trao đổi và thực hành là những yếu tố quan trọng trong việc thu thập thông tin, kiến thức, giúp nông dân cùng nhau học tập và chia sẻ kinh nghiệm sản xuất.

- Chuyển giao thông tin (thông tin về kỹ thuật, thông tin giá cả thị trường, nguồn vốn có thể vay mượn, những yếu tố phát triển sản xuất...): bao gồm việc xử lý, lựa chọn các thông tin cần thiết phù hợp từ các nguồn khác nhau để phổ

biến cho nông dân

- Giúp đỡ nông dân giải quyết vấn đề (cố vấn kỹ thuật cho nông dân). Phần lớn những kỹ thuật dựa vào kết quả nghiên cứu khoa học. Tuy nhiên trong trường hợp nông dân có thể tự thông tin và góp ý cho nhau. Cán bộ khuyến nông phải luôn luôn tạo cơ hội để những người sản xuất quan hệ trực tiếp với nhau.

- Phối hợp với nông dân tổ chức thử nghiệm phát triển kỹ thuật mới hoặc thử nghiệm kiểm tra tính phù hợp của kết quả nghiên cứu trên hiện trường từ đó làm cơ sở cho việc khuyến khích lan rộng

- Giám sát và đánh giá hoạt động khuyến nông

1.4. Nhiệm vụ của khuyến nông

* Nhiệm vụ tự nguyện

- Cung cấp vật tư
- Giúp tồn trữ nông sản và mua bán
- Tham gia công tác nghiên cứu
- Cải thiện cơ sở hạ tầng

* Nhiệm vụ cản trở

- Nhiệm vụ kiểm soát
- Theo dõi chương trình tín dụng và thu hồi
- Thu thập số liệu thông tin

1.5. Các hoạt động của khuyến nông

- Thông tin, tuyên truyền
- Bồi dưỡng, tập huấn, đào tạo
- Xây dựng mô hình, chuyển giao khoa học công nghệ
- Tư vấn và dịch vụ
- Hợp tác quốc tế về khuyến nông

1.6. Những nguyên tắc hoạt động của khuyến nông

1. Phối hợp với nông dân chứ không thay thế nông dân

Giúp đỡ nông dân để họ có thể tự giúp họ, đó là một nguyên tắc cơ bản quan trọng trong công tác khuyến nông.

Chỉ có người nông dân mới lựa chọn cho họ phương thức sản xuất và cách sống thích hợp với họ, khuyến nông viên sống và làm việc bên cạnh họ,